

138. (XIII. 14.) Az oskola mester *harangozójával*
E. A.: az *harangozóval* (rim miatt)
141. (XIII. 30.) Egyfzer mondá: oda van szívem' *Alaha!*
E. A.: *Alaka!*
151. (Töld. 19.) A lok Fantázia az *ágyban* ögyeleg
E.: *ágyban* (vö. NyUSz. 3. agy 1828.)
156. (Lev. 5.) Füzte lábaira *tágos* botskorkáját
E. A.: *tákos* (am. foltos)
157. (Lev. 11.) Kérdje: *T--k G--r* mellyik Muzseumba
E. A.: *Török Gábor*
157. (Lev. 11.) Sem *Pulpitussának Gynetzeumjába*
A.: *Pulpitussánál az Gynetzeumba*
157. (Lev. 15.) (két sor ki van pontozva)
E.: Nehezité kezét az kard markolattya
Ideget hordozó Venusnak kis Fattya
A.: Nehezité kezét az kard markolattya
Marsnak szent óltárán tett sok áldozattya.
158. (Lev. 17.) (itt is)
E.: Az ag Poëta is Er, Bernek nem Báttya
Örvend, ha nyak csontyát az Torök(!) kard bántya
A.: Az vén Poëta is Er, Bernek nem Báttya
Örül ha Török kard az nyak csontyát bántya.

A *Nótáriusnak* akadémiai példányához hozzá van kötve: *Nándor Fejér Várnak Meg vétele*, 1790, ugyancsak Gvadányinak sajtákezü javításaival. Ha nem lényegbevágó is valamennyi, de magának a költőnek kezétől származnak, s ezért már csak kegyeletből is figyelembe kell vennünk őket. Érdekes, hogy aránylag sok helyesbítés a tizenkettős jobb lejtése s a jobb rím kedvéért történt.

TOLNAI VILMOS.

A MAGYAR GOETHE-ELŐADÁSOK STATISZTIKÁJA.

A testvérek. Ford. Kazinczy Ferenc. Pest 1794. XII. 17. (V. ö. Bayer, *Nemzeti játékszn tört.* II. 382—383. l.)

Ford. Paulay Ede. Pest, Nemzeti Színház, 1869. VI. 23. és VI. 25. — Összesen 3 előadás.

Sztella. Ford. Kazinczy Ferenc. Debrecen, 1799. IV. 30.; Kolozsvár 1803. IV. 11. XI. 12. (V. ö. Ferenczi Zoltán: *A kolozsvári színészet és színház tört.* 1887. 524. l.) Pest 1809. XI. 6. (V. ö. Bayer i. m. II. 410—11. l.) Fernando—Benke, Sztella—Murányiné, Tisztartó—Kántor. V. ö. erről az előadásról egyik szemtanu, Szemere Pál levelét Kazinczyhoz. (Kazinczy levelezése VII. köt. 52. l. Szemere Pál Kazinczynak 1809. november 11-én.) — Összesen 4 előadás.

Clavigo. Ford. Kazinczy Ferenc. Kolozsvár, 1804. II. 21. 1812. IX. 10.; Marosvásárhely, 1805. V. 25. (V. ö. Ferenczi i. m. 516. l.) Sátoraljaújhely, 1816. Erről az előadásról l. az egyik szemtanú, Dessewffy József gr. levelét Kazinczyhoz. (Kazinczy Lev. XIV. 98 l. Dessewffy Kazinczynak 1816. április

4.-én) — Hódmezővásárhely 1833. IX. 28. Carlos—Kubay, Beaumarchais—Éder. (V. ö. Honművész 1833. I. 476. l.) — Debrecen 1835. VIII. 15. Clavigo—Fáncsy, Carlos—László, Beaumarchais—Szákfy, Beaumarchais Mari—Chia-bayné, Buenco—Baranyi. (V. ö. Honművész 1835. 628. l.) — Összesen 6 előadás.

Ford. Egressy Gábor. Pest, Nemzeti Színház 1852. VI. 22. VI. 26. Clavigo—Feleki, Carlos—László, Beaumarchais—Lendvay, Beaumarchais Mária—Komlóssi Ida, Guilbert Zsófia—Bartháné, Guilbert—Tóth, Buenco—Szigeti, Saint George—Hubenai, Clavigo legénye—Garzó, Carlos legénye—Zsivora. (V. ö. P. Napló 1852. VI. 26. Bpesti Hirlap u. ott.) Pest, Nemzeti Színház. Új betanulással 1855. II. 9. Beaumarchais—Egressy Gábor. — Debrecen 1854. IX. Beaumarchais—Egressy Gábor. — Kolozsvár 1855. XII. Beaumarchais—Egressy Gábor. — Szabadka 1857. I. Beaumarchais—Egressy Gábor. (Egressy Clavigo fordításáról és fellépéseiről *Clavigo*ban V. ö. Rakodczay Pál: Egressy Gábor élete és kora 1910. I. 517—18. I. II. 155. 232—3. 236. 462 s. k. l.) *Clavigo* utoljára 1875-ben került magyar színre a színtanoda vizsgáján. Clavigo—Ditrói, Carlos—Gabányi. (V. ö. Rakodczay i. m. I. 463. l.) — Összesen 12 előadás.

Egmont. Kazinczy fordítása nem került színre.

Ford. Szigligeti Ede, Pest, Nemzeti Színház 1870. XII. 14. «Beethoven Lajos születése százados évfordulójának ünnepélyén». Beethoven zenéjével. Egmont—Lendvay, Klärchen—Felekiné, Oráni—Molnár György, Brackenburg—Náday, Vansen—Szerdahelyi, Pármai Margit—Lendvayné, Macchiavell—Ujházi, Alba—Feleki, Ferdinánd—Nagy Imre. (V. ö. L[ánczy] Gy[ula] P. Napló 1870. XII. 15. P. Lloyd u. ott) — 1870. XII. 18. 1871. III. 1. 1881. XII. 14. Új betanulással. Rendező: Paulay Ede. Egmont—Nagy Imre, Klärchen—Márkus Emilia, Oráni—Beresényi, Brackenburg—Mihályfi, Vansen—Vizvári, Pármai Margit—Felekiné, Alba—Feleki, Ferdinánd—Benedek. (V. ö. P. Hirlap 1881. XII. 15. P. Napló u. ott, —lb— P. Lloyd, u. ott) 1882. I. 12.

Ford. Salgó Ernő, 1908. I. 27. Egmont—Odry, Klärchen—Paulay Erzsébet, Oráni—Gál Gyula, Brackenburg—Mihályfi, Vansen—Pethes, Pármai Margit—Jászai Mari, Macchiavell—Horváth, Alba—Gyenes, Ferdinánd—Náday (V. ö. Budapesti Hirlap 1908. I. 28. — p[orszolt] k[álmán] P. Hirlap u. ott. — Gerő Ödön P. Napló u. ott. — R. P. Lloyd u. ott.) 1908. II. 5., II. 24. — Összesen 8 előadás.

Faust. Első magyar nyelvű színikritika Fausról a pesti német színház Faust-bemutatója kapcsán: Honművész 1833. I. 104. l.

Ford. Szigligeti Ede Deinhardsteinnek a bécsi udvari színház számára készült átdolgozása nyomán. Kézirata a M. N. Múzeum könyvtárában. Előadását tervezik 1844-ben; a címszerepet Lendvay, Gretchent a felesége, Mephistót Egressy játszotta volna. (V. ö. Bayer József: *Az első Faust-dráma a magyar színpadon*. Irodalomtörténet 1913. 65. s. k. l.) — Ford. «Goethe, Holtey, Klingemann után szabadon» Ujfalussy Sándor. Voltaképp Klingemann Faustja goethei jelenetekkel kontaminálva. Kolozsvár, 1864. II. 24. (V. ö. Zálnoki Sándor: Kolozsvári Közlöny 1864. 26. sz. — Rexa Dezső: *Faust a magyar színpadon*. Akadémiai Értesítő 1915. 516. l. — Bachmann Kornélia: *Goethe Faustja Magyarországon*. Doktori értekezés. Kézirat. Budapest, 1921/22.)

Ford. Nagy István, Dóczi Lajos, Szász Károly. Színre alkalmazta E. Kovács Gyula. (Barbier és Carré operaszövegének kontaminációja Goethe szövegével, mégpedig vegyesen három a magyar fordítás szerint.) Kéziratának másolata a M. N. Múzeum kéziratárában. Gounod és Erkel Károly zenéjével. Kolozsvár 1876. I. 8., I. 10., II. 6., XII. 8. Nagyvárad 1877. IX. 22., 1887. XII. 3., 1889. IX. 27. Debrecen 1884. III. 2., 1887. III. Székelyudvarhely 1891. V. 14. Gyulafehérvár 1891. VIII. 14.

Ford. Dóczi Lajos Budapest, Nemzeti Színház, 1887. IV. 1. Rendező: Paulay Ede. Faust—Nagy Imre, Mephisto—Gyenes, Wagner—Gabányi, Tanítvány—Mihályfi, Bálint—Hetényi, Margit—P. Márkus Emilia, Mártha—Vizvári. (V. ö. Várad Antal: P. Napló 1887. 81. sz. — Bpesti Hírlap u. ott. Glückmann H. és Silberstein Adolf: P. Lloyd 1887. 89, 90, 91. sz. — Delta: P. Hírlap 1887. 91. sz. — L. B. Föv. Lap. u. ott. — Keszler József: Nemzet 1887. 92. sz.) Faustot Nagy Imrén kívül Szaecsvay, majd Somló Sándor is játszotta. 1910. IV. 7-én új betanulással. Rendező Csathó Kálmán. Faust—Odry, Margit—Várad Aranka, Mephisto—Pethes, Bálint—Somlai, Wagner—Hajdu, Gonosz szellem—Jászai Mari, Mártha—Nagy Ibolya. (V. ö. Csathó Kálmán: *Faust a Nemzeti Színházban*. M. Hírlap 1910. 82. sz. — Ignotus: *Faust repríz a Nemzeti Színházban*. U. ott 83. sz. — Salgó Ernő: *Faust a Nemzeti Színházban*. P. Napló 82. sz. — Max Ruttkay—Rothauser: *Neuszenierung des Faust*. P. Lloyd u. ott.)

A Faust I. és II. része egy estén. Ford. Kozma Andor Budapest, Nemzeti Színház 1927. V. 30. Faust—Abonyi és Lehotay (váltakozva), Margit—Várad Aranka és Tökés Anna (váltakozva), Mephisto—Palágyi, Helena—Cs. Aczél Ilona. Rendező Hevesi Sándor. (V. ö. Galamb Sándor: Napkelet 1927. 665—667. l. — Schöpflin Aladár: Nyugat 1927. 1005 l. — Sebestyén Károly: P. Lloyd 1927. V. 31.)

I. rész. Ford. Kozma Andor. Új betanulással 1932. III. 21., 22., 23. Rendező Horváth Árpád. Faust—Abonyi Géza és Lehotay Árpád (váltakozva), Mephisto—Timár József, Margit—Somogyi Erzszi, Wagner—Nagy Adorján, Tanítvány—Perényi László, Márta—Vizvári Mariska, Bálint—Harasztos G., Gonosz szellem—Szabó Margit.

A Faust I. része a Nemzeti Színházban 1887—1932-ig 110-szer került színre.

A Faust II. része 1927-től 1929-ig 13-szor.

Ford. Dóczi Lajos. Budapest, Magyar Színház. 1909. XI. 13. Rendező: Márkus László. Faust—Törzs, Mephisto—Sebestyén, Wagner—Réthey, Bálint—Papp, Tanítvány—Tarnay, Margit—Nagy T., Mártha—Forray R. 1911. január 2-ig színrekerült tízszer. (V. ö. Bpesti Hírlap 1909. XI. 14. P. Lloyd u. ott.) A vidéken Rakodczay Pál 37-szer játszotta Mephistót. Adataink 1890—1899 közt a következő helyekről vannak: Csongrád, Jászberény, Lőcse, Eger, Szekszárd, Losonc, Győr, Sopron, Eperjes, Torda, Nyírbátor, Mátészalka. (V. ö. Rakodczay Pál: *Színészi pályám levelekben*. Kézirat a M. N. Múzeum Széchenyi Könyvtárának kéziratárában.) Óbudán 1894. VIII. 13-án játszotta Faustot Dóczi fordítása szerint. (Színlap a M. N. Múzeum Széchenyi Könyvtárának színlapgyűjteményében.)

Más vidéki társulatok Faust-előadásai közül csupán egy aradi adatot sikerült találni 1889. február 7-ről.

Iphigenia Taurisban. Kiss János fordítása (1832) nem került színre.

Ford. Csengeri János. Budapest, Nemzeti Színház 1890. XII. 31. Iphigenia—Fáy Szeréna, Orestes—Mihályfi, Pylades—Horváth Jenő, Thoas—Szacsavay. (V. ö. —ő Bpesti Hírlap 1891. I. 1. *Görögök a Nemzeti Színpadon.* bk. P. Napló u. ott, P. Hírlap u. ott, Silberstein Adolf P. Lloyd u. ott.) Budapest, Margitsziget. Szabadtéri előadás a Lafontaine és Goethe Társaság rendezésében 1928. VI. 29., VI. 30. és VII. 1. Rendező: Bokor Imre és Boross Jenő. Iphigenia—Pogány Irén (Vigszínház), Orestes—Delly Ferenc, Pylades—Baló Elemér (Uj Színház), Thoas—Fehér Gyula (Nemzeti Színház), Arcas—Sugár Lajos (Belvárosi Színház), (V. ö. Kosztolányi Dezső: P. Hírlap 1928. VII. 1. f-r. P. Lloyd 1928. VI. 30.)

Ford. Babits Mihály. Budapest, Nemzeti Színház. 1930. IX. 19., IX. 28., X. 1. Rendező Horváth Árpád. Iphigenia—Szabó Margit, Orestes—Abonyi Géza, Thoas—Lehotay Árpád, Pylades—Forgách Antal, Arkas—Barthos Gyula. (V. ö. Rédey Tivadar: Napkelet 1930. II. 1094—96. l., Schöpfung Aladár: Nyugat 1930. 508—9. l, Dóczy Jenő: Magyarország 1930. IX. 20. Porzsolt Kálmán: Pesti Hírlap u. ott. Zoltán Andor: 8 Órai Ujság u. ott.) Összesen 7-szer.

PUKÁNSZKYNÉ KÁDÁR JOLÁN.

TOMPA MIHÁLY ISMERETLEN VERSE 1842-BŐL.

Azokból az örökre feledésbe merült versekből, melyek oly derűsbe tették a hajdani kollégiumi életet, egy-egy Csokonai, Tompa szellemének jóvoltából, adok egyet közre az alábbiakban. A vers Tompa eredeti kézírata. Hűséges falubeli barátja, Hanvay Zoltán, őrizgette sokáig. Ő adta rokonának, Lukács Béla országgyűlési képviselőnek. Az ő adományából került e sorok írójának birtokába.¹

Komoly beszédek víg thema felett, azoknak, akik értenek hozzá, a 11-dik megbővített kiadásnak célszerűen megszüktett 3-dik kiadása.

1842. T. M.

Bevezetés.

Bibor köntös fedezze bátor el,
Vagy hitvány gúnya fedje tagjaid,
Fejedelmi várban s pór viskó alatt
Egyként lejárnak kurta napjaid:
Ólts bár magadra szőr barát csuhát,
S a pusztában forgasd az olvasót
Vagy kancsónál tölts hosszú éjjeket
Legyen szokásod másutt nyalmi sót,
Hidd el barátom elröpül az év
És napja mint a gyors agár lefut.
Két szál deszkát kimér az asztalos
S más zárja be utánnad a kaput.
Kezdetben nem tudom ki szóla,
Lett a világ mint a motóla,

Azóta jár, de össze-vissza,
Mint aki az eszét megissza,
A történet végtelen szála
Keresztjein helyet találja
S mi gondod? aki motólál,
Számítsa meg a pászma mint áll,
Az élet csak úgy szép, ha tarka
És ha rövid mint a nyúl farka!
Bohóskodjunk, igyunk rá vígan,
Esténként tíz-husz tojást higan,
Úgy intézvén éltünk folyását,
Hisszük a test feltámadását.

De elég legyen ennyi mára
Gyerünk barátim a themára.

¹ A vers lehet ugyan Tompáé, noha sem szelleme, sem stílusa nem vall rá, valószínűbbnek tartom azonban, hogy Tompa csak lemásolta valamilyen ismeretlen szerzőjű kézíratról. *Szerk.*